

INTERNATIONALISERING:

Waarom zou gemeente Rotterdam internationalisering veel steviger moeten opnemen in de cultuurnota?

Rotterdam is als havenstad altijd een kruispunt geweest waar mensen en ideeën uit heel de wereld elkaar ontmoeten. Een stad waar internationalisering een krachtig onderdeel is geworden van het Rotterdamse DNA.

De gemeente heeft geconcludeerd dat de Uitgangspuntennota Cultuurbeleid 2021-2024 nog steeds relevant is voor de stad en de ambities van de stad. De drie I's, Inclusiviteit, Interconnectiviteit en Innovatie blijven onverminderd belangrijk binnen het gesubsidieerde culturele bestel. Een groot deel van de organisaties binnen dit bestel ziet echter het belang en de urgentie om Internationalisering onderdeel te maken van het cultuurbeleid in Rotterdam, als een basis onder de bestaande drie I's. Dit stuk is een pleidooi om Internationalisering als speerpunt mee te nemen in de Uitgangspuntennota 2025-2028.

Voor u ligt een pleidooi om Internationalisering als onderliggende waarde voor de bestaande beleidsprioriteiten mee te nemen in de Uitgangspuntennota 2025-2028.

Dat de drie I's onverminderd belangrijk blijven in het gesubsidieerde culturele bestel van Rotterdam maakt het noodzakelijk om een praktijkinzicht te delen uit het ontwikkelen en uitvoeren van programmering op basis van deze drie uitgangspunten. Namelijk dat beleid rond innovatie, interconnectiviteit noch inclusiviteit goed uitgevoerd kan worden zonder hun internationale dimensies te omarmen en te bevorderen. Internationalisering is een bijzondere kracht waarover de Rotterdamse culturele sector beschikt, en waardoor juist hier de kansen liggen voor innovatie, interconnectiviteit en inclusiviteit.

Innovatie: om te kunnen innoveren is inspiratie nodig, uitwisseling met andere en nieuwe organisaties en praktijken. Het is nodig om kennis te maken met schurende zienswijzen en ideeën of versterking te vinden en gebruik te maken van gebundelde kracht. Innovatie komt voor een groot deel voort uit een internationale blik en/of internationale activiteiten. Dat geldt voor zowel instellingen als makers. Met name makers brengen Rotterdam culturele innovatie. Makers die veelal die internationale blik meebrengen vanwege hun eigen afkomst of vanwege het feit dat zij leven en werken in een digitale realiteit waarin fysieke grenzen nauwelijks meer bestaan. Voor veel makers en instellingen is het opdoen van internationale inspiratie, ideeën uitwisselen en talenten uitwisselen in internationale context essentieel, zowel voor hun werk in Rotterdam als voor hun positie. Om de verbinding tussen de (nieuwe) makers en de culturele instellingen te verbeteren en te behouden is een accent op internationalisering ook voor de gevestigde instellingen, een must. Een internationale blik binnen de gesubsidieerde instellingen biedt vruchtbare grond en aansluiting bij de realiteit van de makers. Plekken waar deze internationale kruisbestuiving kan ontstaan, kunnen inderdaad functioneren als de kraamkamers van culturele en creatieve innovatie. En dat willen we allemaal.

Voorbeeld 1: O. Festival for Opera. Music. Theatre. werkt samen met tal van Rotterdamse en internationale makers, waardoor Rotterdam hét internationale centrum van vernieuwing vormt in de internationale muziektheater sector. Rotterdamse makers doen veel inspiratie op; de producties die hieruit voort komen sluiten nauw aan bij de stad en zijn van zeer hoge artistieke kwaliteit met grote originaliteit.

Voorbeeld 2: Het recente 40-jarig bestaan van V2_ mag worden gezien als bevestiging dat Rotterdam al 40 jaar internationaal een bijzonder vruchtbare bodem is voor technologische innovatie.

Interconnectiviteit: De I van interconnectiviteit richt zich voor de gemeente voornamelijk op samenwerking tussen de instellingen in Rotterdam. Om de sector te versterken en kennis uit de wisselen, maar ook om samen tot nieuwe inzichten te komen om de grootstedelijke uitdagingen van Rotterdam aan te pakken. Met name de rol van de creatieve sector wordt in de Uitgangspunten nota 2021-2024 aangehaald. Internationaal zijn er prachtige voorbeelden, soms in coproductie met Rotterdamse makers, van de wijze waarop cultuur en creatieve krachten een bijdrage leveren aan grootstedelijke uitdagingen. De gemeente Rotterdam zou daar veel van kunnen leren en zou haar eigen culturele instellingen moeten aanmoedigen lessen en ideeën van elders te vertalen naar een Rotterdamse context en toepassing. Andersom is de kennis die Rotterdam heeft opgebouwd weer een interessant exportproduct voor andere steden.

Ook de Rotterdamse ambitie om een grotere interconnectiviteit tussen beleidsdomeinen te bewerkstelligen, vindt inspiratie over de grenzen van Nederland en zelfs Europa. Interconnectiviteit kan niet zonder Internationalisering.

Voorbeeld 1: Lloydscompany werkt momenteel met Soweto Skeleton Movers (Zuid-Afrika) en Breakin' Convention (VK) aan de eerste avondvullende voorstelling "Unbreakable" waarin de Zuid-Afrikaanse streetdance stijl Pantsula de boventoon voert, een steeds populairder wordende stijl die maar nog nauwelijks te zien is geweest in het theater. Met de première in Oude Luxor dit najaar heeft Rotterdam een nationale en internationale primeur. Er is momenteel al veel vraag naar uitwisseling en workshops vanuit festivals, (kunstvak)opleidingen etc.

Voorbeeld 2: De Rotterdamse Dakendagen verbindt cultuur, architectuur en (grote) bedrijven om samen te werken aan innovatieve oplossingen voor duurzaamheid en ruimte problematiek door de inzet van daken.

Inclusiviteit: De ambitie tot verbreding en vergroten van publieksbereik hangt ook nauw samen met internationalisering. De Uitgangspunten nota 2021-2024 benoemt al dat in principe iedere Rotterdammer iets van zijn gading zou kunnen vinden. Een cultureel aanbod voor iedere Rotterdammer valt of staat ook met aansluiting bij de (culturele) belevingswereld van al die Rotterdammers. In onze hyperdiverse stad waarin meer dan de helft van zijn inwoners een migratieachtergrond heeft, kan die aansluiting niet gegeneerd worden zonder internationale dynamieken en invloeden mee te nemen en in te zetten voor wederzijds begrip.

Voorbeeld: Maas werkt aan duurzame internationale plannen. Zo werd de peuterproductie BullyBully in 2021 samen met het Atta festival in Istanbul, deels gemaakt in Nederland en deels in Istanbul. Hieraan werkte tegelijkertijd Turkse en Nederlandse actrices aan, die vanuit de diverse culturele achtergronden input leverden. De voorstelling toert door Nederland met de Nederlandse cast en door Turkije met de Turkse cast, maar soms komen de Turkse spelers ook over om hier in te springen. Interessant is te melden dat de voorstelling Bully Bully (3+doelgroep) feitelijk over dictators gaat. Dus aan de personages liggen bij wijze van spreken Erdohan en Poetin ten grondslag. Dat soort 'politiek' werk is nauwelijks te maken of te toeren in landen als Turkije (of Indonesië). Maar door de vorm en de doelgroep kan het onder de politieke radar wel daar bestaan. Er wordt niet gelet op het kindercircuit. Maar de families en kinderen die komen kijken herkennen meteen waar het over gaat.

Vanuit bovenstaande motivatie is Internationalisering een randvoorwaarde voor de culturele ambitie van Rotterdam.

Uiteraard is het aan de culturele instellingen om te bepalen welke waarde Internationalisering heeft voor de eigen instelling en hoe dat aansluit bij het cultuurbeleid van de gemeente Rotterdam. De sector erkent daarmee ook een eigen verantwoordelijkheid bij het handen en voeten geven aan internationalisering in de eigen praktijk. De sector vraagt echter wel aan de gemeente om de waarde van internationalisering te erkennen en het als speerpunt in de Uitgangspuntennota 2025-2028 op te nemen.

Naast een versteviging van de drie bestaande I's door Internationalisering, biedt meer aandacht en erkenning van de waarde van internationalisering nog meer voordelen voor de Rotterdamse (culturele) sector:

Voor de financiële positie van Rotterdamse cultuurinstellingen: Met een scherpere focus op internationalisering komen ook nationale en internationale budgetten vanuit de Rijksfondsen, ambassades, de EU of andere transnationale fondsen en sponsors eerder in beeld. Rotterdamse instellingen zouden nog meer landelijke en internationale middelen kunnen genereren als er meer kennis-, expertise en informatieoverdracht en samenwerking met tal van partijen in de stad zou plaats vinden. Concreet zou dit kunnen leiden tot meer financiële middelen voor de cultuursector in Rotterdam.

Voorbeeld 1: O. Festival for Opera. Music. Theatre. Grote donateurs binnen de operawereld, verenigd in Fedora en gezeteld in Parijs, hebben recent aan het stadsproject 'Here and There' een bedrag toegekend van € 100.000,- omdat het project een toonbeeld is van vernieuwing en bevordering van inclusie in de operawereld. Internationaal budget dat naar Rotterdamse talenten vloeit.

Voorbeeld 2: Het Maritiem Museum werkt intensief samen met de Vlaamse Overheid en het MAS om met Stadgraanzuiger 19, toonaangevend Nederlands/Vlaams erfgoed te restaureren.

Voorbeeld 3: Rotterdam en de culturele sector kunnen nog beter en tijdig inspelen op (financiële) kansen in het buitenland, waarbij samenwerking met buitenlandse partners een belangrijke investering vormt. Zo is bijvoorbeeld het Duitse Chemnitz in 2025 Europese Culturele Hoofdstad en past qua aanpak (makersindustrie, jonge makers, diversiteit, samenwerking) bij het Rotterdamse DNA. Een Belgische stad zal zich voor 2030 kandideren voor Europese Culturele Hoofdstad en is daarmee aantrekkelijk voor tijdige voorbereiding van coproducties. De oorspronkelijk in Rotterdam begonnen, reizende manifestatie MANIFESTA strijkt in 2026 neer in het Ruhrgebied; aangezien veel Rotterdamse organisaties ook met partners in het Ruhrgebied samenwerken liggen daar ook veel kansen.

Voor de afzetmogelijkheden van Rotterdams talent: Nederlandse kunst is een belangrijk exportproduct, met veel invloed op het beeld van ons land als handelspartner. Rotterdam moet daar ook de vruchten van plukken, zeker omdat met name de (Rotterdamse) creatieve sector een groeiend cultureel exportproduct is. Maar ook op het gebied van architectuur, vernieuwende opera, street culture, maritiem erfgoed en community arts loopt Rotterdam vooraan en kan Rotterdam zich profileren.

Voorbeeld 1: Rotterdam Circusstad is gestoeld op de internationale inspiratie om circustheater in Nederland te ontwikkelen. Nu wordt de ontwikkeling van Rotterdam Circusstad ook internationaal opgemerkt door makers en programmeurs. Op het meest prestigieuze circusfestival ter wereld Festival Mondial du Cirque de Demain in Parijs viel Rotterdam Circusstad begin 2023 met het Rotterdamse gezelschap Tête Bêche op. Vele internationale contacten voor Circusstad en boekingen voor Tête Bêche zijn het gevolg.

Voorbeeld 2: Het in 2009 door V2_ geïnitieerde Summer Sessions-netwerk voor talentontwikkeling is een internationaal netwerk van kunstorganisaties dat jonge mediakunstenaars en -ontwerpers een residency biedt gedurende de zomermaanden. In deze periode werken zij een voorstel van concept tot prototype uit bij een van de partnerorganisaties. In 2022 groeide het netwerk uit tot 35 partners verspreid over 28 landen.

Door de financiële bijdragen van de deelnemende partners kan V2_ aanzienlijk meer Rotterdamse talenten een residency bieden dan met eigen middelen mogelijk zou zijn. Het netwerk biedt Rotterdams talent een internationale residency bij een van de partners. Voor de deelnemers betekent dit doorgaans een eerste internationale presentatie. Zo zorgt het netwerk rond de talentontwikkeling van V2_ voor internationale zichtbaarheid van Rotterdamse talenten.

Voor de positionering van Rotterdam als stad van internationale allure: Door een internationale focus van culturele programmering blijft de stad aantrekkelijk voor talenten, bewoners, werkenden en (buitenlandse) bezoekers, zowel toeristen, expats als zakelijke bezoekers, en bedrijven. Rotterdam kan zich presenteren als een aantrekkelijke, hyperdiverse en creatieve plek, een stad die positief opvalt. Dit ondersteunt het bedrijfsleven en de politiek in de internationale gesprekken.

Voorbeeld 1: Tijdens Rotterdam Street Culture Week komen toppers uit de hele wereld samen als het gaat om streetculture, streetsports en streetart, die gezamenlijk een hele brede, jonge doelgroep bedienen van allerlei afkomsten binnen en buiten Rotterdam. In 2022 waren dat o.a. WK Ladies finals Panna K.O. met deelnemers uit 16 landen, International Dance League, ALL CAPS met streetartists van heinde en verre, Roffa Breaking en het NK Beatbox dat de samenwerking aanging met een grote Zwitserse mediapartner.

Voorbeeld 2: Het Rotterdams Philharmonisch Orkest heeft een grote reputatie opgebouwd als toonaangevend orkest uit Rotterdam. Het orkest begeleidt de burgemeester bij tal van buitenlandreizen waar hij goede sier kan maken met topkwaliteit cultuur uit Rotterdam. Deze kwaliteit wordt ook breder erkend met liefst 3 vaste residentie plekken in Parijs, Dortmund en BadenBaden, met het grote aantal internationale dirigenten en musici die zich met het orkest willen associëren en met de jaarlijkse tournees door Europa en Azië of Amerika.

Voor de Rotterdamse economie: De bijdrage van cultuur en media aan de Nederlandse economie (bbp) bedraagt 3,7 procent. Dit gaat gepaard met een aandeel van 4,5 procent in de totale werkgelegenheid.

Voorbeeld voor als Internationalisering niet gedragen wordt: Vanuit hiphop hoek zijn diverse voorbeelden van internationale events zoals IBE, HiphopKingz en Rotterdam Beats die Rotterdam verlieten bij gebrek aan groeimogelijkheden en vervolgens in andere steden uitgroeiden tot events van wereldformaat. Het zou mooi zijn als Rotterdam haar (internationale) groeibriljanten koestert.